

(297. 1.)

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernaevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1909 ten behoeve van de verbetering der haventoestanden te *Semarang*.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 13 Mei 1909.

WILHELMINA.

(297. 2.)

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is de begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1909 te wijzigen en te verhoogten, ten einde een begin te kunnen maken met de verbetering van de haventoestanden te *Semarang*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

I. In het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1909, wordt onderafdeeling 46, Burgerlijke Openbare Werken, verhoogd met f 10 000.

II. In het IIde hoofdstuk van die begrooting wordt tusschen de onderafdeelingen 98 en 99 gevoegd:

Onderafdeeling 98 a. Verbetering van de haventoestanden te *Semarang*, f 50 000.

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Koloniën,

(297. 3.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De bestaande inrichting van de haven van Semarang voldoet niet meer aan de eischen van handel en verkeer. De reede van Semarang is door een kanaal verbonden met den benoorden de

stad gelegen Grooten Boom, waar zich de opslaglokalen bevinden en de goederen door de beampten van het tolkantoor werden geverifieerd. Het havenkanaal nu is te smal voor het tengevolge van den toenemenden handel steeds aangroeiend aantal losprauwen, terwijl de opslagruimte van de verificatie-lokalen te klein is voor den goederen-voorraad, die voortdurend wordt aangevoerd. Gevolg van een en ander is dat het kanaal dikwijls door het groot aantal prauwen is verstopt en dat door de hooge opstapeling van goederen aan den Grooten Boom eene vluge en correcte verificatie wordt bemoeilijkt. Het verkeer ondervindt zoodoende hinderlijke stremming. De zeeschepen, die hunne lading met de verbeterde losmiddelen van den tegenwoordigen tijd vlug zouden kunnen lossen, moeten te lang op de reede blijven liggen; de handel moet te lang op de voor hem bestemde goederen wachten. Daarbij komt nog, dat door te geringe lengte van het Westerhaven-hoofd bij fellen westelijken wind gevaar bestaat dat de prauwen op den kop van het oosterhoofd loopen, terwijl door het gemis van een baggervartaug, in staat om onafhankelijk van de weersgesteldheid buiten den havenmond te werken, de zee voor den havenmond niet steeds op voldoende diepte kan worden gehouden.

Ten einde in deze toestanden verbetering te brengen, is in overleg met de bij handel en scheepvaart betrokkenen het volgende plan ontworpen.

Bij den mond van het havenkanaal zal een ruime binnenhaven met een afzonderlijk bassin voor visschersprauwen worden gemaakt. Naar die uitsluitend voor den invoerhandel te bestemmen binnenhaven zullen de gebouwen van de recherche zijn over te brengen. De uitvoer van goederen zal, als thans, kunnen geschieden door het havenkanaal, dat doorloopt tot aan de bij de stad gelegen pakhuizen.

Aan de binnenhaven zullen zijn op te trekken vijf hangars van 125 bij 24, twee entrepots van 55 bij 24, een open loods voor vrije goederen van 80 bij 24 M., alsmede een kantoorgebouw en wachtposten. Ontploffbare stoffen zullen berging moeten kunnen vinden in een open loods en in een derde entrepot. Door middel van kranen zullen de aangevoerde goederen onmiddellijk van de prauwen naar de loodsen zijn over te brengen, terwijl door het doortrekken van spoorwegen het haven-emplacement voor spoor- en tramwagens zal zijn te bereiken (zie de bij deze Memorie gevoegde kaart, waarop afstanden en afmetingen zijn aangegeven).

Voorts zal de westerpier moeten worden verlengd met 400 meters, en een baggervartaug dienen te worden aangeschaft van zoodanige capaciteit, dat het ook bij ongunstig weder voor den havenmond zal kunnen baggeren.

De aan eene haven-inrichting, als hier geschetst, verbonden voordeelen springen in het oog. De zeeschepen toch zullen geen oponthoud meer ondervinden, want de prauwen zullen zoowel bij in- als bij uitvoer vrij haar gang kunnen gaan. Het lossen van de inkomende prauwen zal sneller gaan dan thans; de prauwvracht zal goedkooper worden, omdat het af te leggen traject klein is, de prauwen niet meer een schutsluis zullen hebben te passeeren en aan de binnenhaven alle middelen tot lossing aanwezig zullen zijn. Voorts zullen de handelaren de aangevoerde goederen direct van de losplaats per spoor of tram naar de plaatsen van bestemming kunnen dirigeren terwijl eindelijk de recherche zich vrij zal kunnen bewegen en het oog over alles zal kunnen laten gaan.

Zooals uit de ter griffie gedeponeerde voorontwerpen met bijbehorende stukken kan blijken, worden de kosten van aanleg enz. van de binnenhaven c. a. geraamd op f 1 800 000 en die van de verlenging van het westerhavenhoofd op f 350 000. Voor de aanschaffing van het baggervartaug is verder f 200 000 noodig, zoodat de totaal-uitgaven zullen bedragen f 2 350 000, te verwerken in ongeveer vier jaren.

Uit Europa zal vermoedelijk slechts de uitzending noodig zijn van het baggervartaug, eenig ijzerwerk en vloertegels, totaal ter waarde van f 325 000. Dit bedrag zal dus zijn te brengen ten laste van hoofdstuk I, het overige ten laste van hoofdstuk II der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië.

Ten einde het mogelijk te maken dat oog in den loop dezes jaars met de werkzaamheden worde begonnen, ware te rekenen op een bedrag van f 10 000 ten laste van hoofdstuk I, en op een bedrag van f 50 000 ten laste van hoofdstuk II van de begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1909.

De Minister van Koloniën,
IDENBURG.

VERBETERING DER SEMARANGSCHE HAVEN-INRICHTINGEN.

SCHAAL 1 : 5000.

LEGENDA.

- Grens van het douane terrein aangegeven door prikkeldraad versperring.
- Grens van het uitsluitend voor de douane bestemde water oppervlak.
- Grens der onteigening.
- Bestaande kampong.
- Gereserveerd voor kampong.
- Bestaande verharde wegen.
- Nieuw te maken verharde wegen.
- Bevloering met graniettegels.
- Lijnen der N.I.S.M.J.
- Tramlijnen S.C.S. en S.J.S.M.J.
- Kaasmuur waarlangs railbaan voor 1,5 tons kraan.
- Bekleed talud van 2 op 1
- Aarden talud van 4 op 1
- a Hangars voor opslag en verificatie, groot 2 maal 12 bij 125 M.
- b Entrepot groot 24 bij 55 M.
- c Open loods voor vrije goederen, groot 24 bij 80 M.
- d Open loods voor zelfontbrandbare goederen, groot 24 bij 35 M.
- e Kantoor voor den Controleur en den Ontvanger.
- f Wachtposten.
- g Sloepenloods.
- h Vischpasser.
- i Entrepot voor zelfontbrandbare goederen.